

לעילוי נשמת

אאמו"ר הגאון רבי דב בן רבי זלמן זללה"ה

נלב"ע כב שבט תשפ"ד

אמי מורתי הצדקנית מרת שיינא בת רבי ישראל שלום ע"ה

נלב"ע יד סיון תשע"א

פרשת כי תצא תשפ"ה
שנה ט"ו

גליון תרי"א - 611

דברי ישר

לקוטים, מוסרים ופרפראות בפשט ובדרש
בפרשת השבוע ובעניני דיומא

בהוצאת מכון דברי ישר

צורה ישר

המנצח הוא הלוחם

**פי תצא למלחמה על
אויביך ונתנו ה' א-להיך
בידך ושביט שביו**

כתב העקדת יצחק כי יש להתבונן היטב במלות
הכתוב כי הם מלות מועטות המחזיקות את המרובה.
כשתצא - אתה למלחמה על אויבך, דע לך כי לא אתה
הוא המנצח כי לא אתה הוא הלוחם כי אם הקב"ה
בעצמו ואליו מתייחס הנצחון שנאמר ונתנו ה' א-להיך
בידך והלוחם הוא זה שמנצח ונותן אותם בידך, ומה כן
מתייחס אליך היוצא למלחמה?

ושביט שביו, לאחר שהאויבים מנוצחים אתה רק צריך
לאסוף את השבי ולראות מה לשרוף ומה לקחת.
אבל על עצם המלחמה, אל תעלה על דעתך שמהו
אתה עשית.

כדי לזכות למלחמה כזו ונצחון כזה, אומר הספרי
צריך להתכונן למלחמה כמו שכתוב לעיל בפרשת
שופטים.
ומתוך הן, אתה שומע לאן.

רמז לסדר גרות הגיורת

**והבאתה אל תוך ביתך וגלחתה
את ראשה ועשתה את צפרניה
והסירה את שמלת שביה
מעליה וישבה בביטך ובכתה
את אביה ואת אמה**

כתב הצרור המור ואולי רמז כל זה [פסוקי המעשים
שעושה ליפת תאר לפני שנושאה לאשה] להורות לנו
סדרי הגירות המוזכר ברות המואביה.

ולזה אמר **והבאתה אל תוך ביתך** לבית ששם
אומרים לה לומר לה מצוות קלות וחמורות כמוזכר
בחז"ל.

וגלחתה את ראשה ... כשמטבילין אותה היו מגלחין
ראשה בענין שלא יהיה בשערה דבר חוצץ.

וכן **ועשתה את צפרניה** בענין שלא יהיה בהן דבר
חוצץ כמו בצק שתחת הצפורן.

וכן **והסירה את שמלת שביה מעליה** לפי שבגדיה
טמאים כטומאת הנדה, וצריכה להחליף בגדיה.

וישבה בביטך כאומרו ביולדת הנטהרת מטומאתה
תשב על דמי טהרה.

ובכתה את אביה ואת אמה שתכפור בעבודה זרה
שנקראת על ידי העובדים אותה אב ואם, כאומרו ירמיה ב,
כז **אמרים לעץ אבי אמה ולאבן את ולדתנו**, כי הגיורת
צריכה לכפור בע"ז קודם שתכנס לברית התורה
ולטבילה.

מנהג קדמון

ועשתה את צפרניה

רבי שמואל אלטער זצ"ל בלקוטי בתר לקוטי מהר"ב
מתאר את "תהליך ההתקדמות" של העולם המודרני
בימיו [לפני 60-70 שנה] ומגלה ל"מתקדמים" כי בעצם
הם חוזרים אחורנית, ולא סתם אחורנית אלא לתרבות
הפרימיטיבית שהיתה נחלתם של העמים הקדמונים
שהיו מוכנים להפקיר את עצמן ואת בנותיהן כדי לנצח
במלחמה....

ומתאונן על כך שלא רק אומות העולם "חוזרים"
למקורותיהם המפוקפקים, אלא גם בנות ישראל
מצטרפות למנהגי העמים הקדמונים.

וכך הוא מצטט את דברי בעל הצרור המור **ועשתה**
את צפרניה - לפי שבנות הגוים צובעים את צפרניהם
בצבע כדי שיסתכלו בהם ועל ידי זה יפתו אותם לעבירה
לכן אמרה תורה ועשתה את צפרניה היינו שתגדלם בלי
תיקון וצבע.

וכך מסיים בעל הלקוטי בתר ליקוטי ואומר
"ולדאבוננו גם בנות ישראל בצבעם את צפרניהם
תופשים כעת במנהגם של העמים הקדמונים שראה בעל
צרור המור שחי בימים אלה ואוי לאותה בושח".

ירח ולא חודש

ירח ימים

מפרשים שואלים למה אמר ירח ולא אמר חודש?
במדרש הביאור כתב בשם רבותינו שבא הדבר ללמד כי מונים את הימים אפילו מאמצע החודש לאמצע החודש הבא [אפילו שזה מתפרס על פני שני חודשים, אבל זה ירח אחד].

ואילו היה אומר חודש - שמשמעו של חודש הוא בשלמותו מתחילתו ועד סופו, היתה צריכה לשבת בביתו באופן של חודש מא' בחודש עד סופו בחודש יחיד ולא שיתפרס על פני שני חודשים.

הדברי שאול מיישב על פי מה שהאומות מונים לפי החמה וישראל מונים ללבנה, לכך אמר ירח, מפני שבא לגיירה והגיורת צריכה לעזוב ולשכוח את עמה ואת אלוהיה, על כן תשב ירח - כשם הלבנה, כפי שמונים על פי דת יהודית שמקבלת על עצמה.

הוא לא יוכל

לא יוכל לבקר

לכאורה די אם היה כותב לא יבקר, והיה נשמע מזה האיסור של ביכור בן האהובה, ומדוע אמר לא יוכל לבקר.

אומר רבי משה דוד וואלי ז"ל בפירושו משנה למלך עה"ת, באה התורה לומר שדרכים רבות יש ביד הבורא למנוע את הביכור הזה, גם אם האב ירצה ח"ו לעבור על המצוה, הקב"ה ידאג שזה לא יגיע לידיים שהאבא רוצה, ולא רק, אלא אם ירצה ה' בן האהובה ימות ובן השנואה ירש אותו, ולא רק את ה'פי שנים' שנלקח ממנו, אלא את כל ממונו של הבן המבוכר. על כן נאמר לא יוכל לבקר, כי הוא לא יכול לעבור את פי ה'.

בגלל האבא

פי יהיה לאיש בן סורר ומורה
איננו שמע בקול אביו ובקול אמו
החיד"א בחומת אנך מביא מכת"י הרב הגדול מהר"ר וידאל צרפתי ז"ל [כיום הכ"י מודפס ויקרא שמו צמח דוד], כי הפסוק מתפרש כך **פי יהיה לאיש בן סורר ומורה** זאת מפני שאבי הבן סורר, הוא עצמו **איננו שמע בקול אביו ובקול אמו**, ולכן מדה כנגד מדה קיבל גמולו שבנו יהיה **בן סורר ומורה**.

[א"ה, קצת קשה, אם מצד מדה כנגד מדה היה לו לקבל בן כמוהו שאיננו שומע בקול אביו ובקול אמו, ומדוע מקבל עונש גדול יותר של בן סורר ומורה.

ושמעתי ליישב ע"ד הצחות, כי גם על זה נאמר "יפה כח הבן מכח האב", הבן ראה מה שעושה אביו וישר בעינו להוסיף על זה עוד].

ההלכה הנלמדת מעונש בן סורר ומורה

וְרָגְמָהוּ כָּל אָנָּשִׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים

וּמֵת וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ וְכָל

יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ

בפירושי התורה לרבי יהודה החסיד ז"ל כתב כי למאן דאמר בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, למה נכתב.

כי למדים מזה ההלכה שיש לבית דין להכות ולענוש שלא כדין כמו שאמרו ביבמות ז: באחד שרכב על הסוס בשבת וסקלוהו, לא מן הדין, שכן הרוכב על הסוס בשבת אינו במיתה מהתורה, אלא שענשוהו כי השעה היתה צריכה לכך שלא יעשו עוד כמוהו, ונלמד זה מהריגת בן סורר ומורה שאף על פי שבמעשיו כעת לא חייב מצד עצמם מיתה, אלא מצד שהשעה צריכה לכך כי סופו שילסטם את הבריות.

כי לא היה ולא נברא

וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ

מדוע בעניין בן סורר ומורה והריגתו נאמר **וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ** לשון שלא מצויה כמעט בשאר עבירות, אלא בזקן ממרא ובעדים זוממים.

ועוד מדוע כאן לא אמר כמו שאמר בזקן ממרא **וְלֹא יִזְדוּן עוֹד**, ובעדים זוממין **וְלֹא יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כְּדָבָר הָרַע הַזֶּה**.

בספר שתי ידות כתב כי מפני מה שאמרו רז"ל סנהדרין עא. בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות [ואמרו שם שנכתב כדי לדרוש ולקבל שכר], על זה הדרך אף אנו נאמר אם לא היה ולא עתיד להיות, למה נכתב הענין, אלא כדי שוְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ, והבנים יזהרו בכבוד הוריהם, ועל כן גם לא כתוב **וְלֹא יִזְדוּן עוֹד**, **וְלֹא יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד**, כי אמירה זו שייכת באופן שדבר נעשה או יעשה, אבל אם זה דבר שלא יעשה כי הרי לא היה ולא עתיד להיות, לא שייך לומר בזה **וְלֹא יִזְדוּן עוֹד**, **וְלֹא יִסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד**.